Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PRIIT PIKAMÄE
prednesené 16. februára 2023 [1]

Vec C-567/21

BNP Paribas SA
proti
TR

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (ES) č. 44/2001 – Články 33 a 36 – Uznávanie rozsudkov – Incidenčné uznanie – Vnútroštátne pravidlo sústredenia nárokov – Právna sila rozhodnutej veci – Námietka rozhodnutej veci – Pojmy ‚dôvod' a ‚predmet'"

I. Úvod

1. V prejednávanej veci Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko) predložil Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu článkov 33 a 36 nariadenia (ES) č. 44/2001 [2].

2. Tri prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom poskytujú Súdnemu dvoru príležitosť spresniť rozsah právnej sily rozhodnutej veci súdneho rozhodnutia vydaného v prvom členskom štáte, ktorého uznanie bolo uplatnené incidenčne proti novej žalobe podanej v druhom členskom štáte. Súdny dvor má predovšetkým v kontexte rozsiahlych úvah právnej vedy [3] vymedziť úlohy práva Únie a vnútroštátneho práva pri určovaní rozsahu právnej sily rozhodnutej veci súdom členského štátu pôvodu. [4]

1 Jazyk prednesu: francúzština.

2 Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

3 Pozri najmä TURMO, A.: *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*. Brusel: Bruylant, 2017; KESSEDJIAN, C.: L'autorité de la chose jugée et l'Effectivité du droit européen. In: *ERA Forum*, 2010, č. 11, s. 263 a nasl.; MENÉTREY, S., CUNIBERTI, G.: Saisie conservatoire en France sur des biens gelés par une injonction Mareva chypriote: le (faible) jeu de l'autorité de chose jugée. *In: Revue critique de droit international privé*, 2019, s. 215 a nasl.

4 Treba uviesť, že táto otázka sa rieši aj vo veci Recamier (C-707/21, v súčasnosti prerušená), v ktorej sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora, „či sa autonómna definícia právnej sily rozhodnutej veci týka všetkých jej podmienok a účinkov", alebo „že časť z nej treba vyhradiť pre právo konajúceho súdu, a/alebo pre právo súdu, ktorý vydal rozhodnutie". Pozri v súvislosti s touto druhou vecou BLERY, C.: Quelle autonomie de la notion d'autorité de la chose jugée?: droit de l'Union versus droit français. In: *Dalloz actualité*, 1. december 2021.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

3. V prejednávanej veci sú relevantné články 27, 33 a 36 nariadenia č. 44/2001.

B. Vnútroštátne právo

1. Francúzske právo

4. Podľa článku L. 1234-5 prvého odseku code du travail (Zákonník práce), ak zamestnanec počas výpovednej lehoty nepracuje, má nárok na náhradu, ak sa nedopustil závažného porušenia pracovnej disciplíny.

5. Podľa článku L. 1234-9 prvého odseku Zákonníka práce:

„Zamestnanec s uzavretou pracovnou zmluvou na dobu neurčitú, ktorý je prepustený po ôsmich mesiacoch nepretržitej práce u toho istého zamestnávateľa, má nárok na odstupné, okrem prípadu závažného porušenia pracovnej disciplíny.“

6. Podľa článku L. 1235-3 Zákonníka práce, ak k prepusteniu zamestnanca dôjde bez skutočného a závažného dôvodu, súd môže navrhnúť opätovný nástup zamestnanca do zamestnania pri zachovaní požitkov, ktoré nadobudol už predtým. Ak jedna či druhá strana odmietne opätovný nástup do zamestnania, sudca prizná zamestnancovi náhradu, ktorú zaplatí zamestnávateľ.

7. Článok R. 1452-6 Zákonníka práce v znení platnom pred vydaním décret n° 2016-660 du 20 mai 2016 (nariadenie č. 2016-660 z 20. mája 2016)[5] stanovoval:

„Všetky nároky z pracovnej zmluvy uplatňované v konaní medzi rovnakými účastníkmi konania bez ohľadu na to, či boli uplatnené žalobcom alebo žalovaným, sa uplatnia v jednom a tom istom konaní.

Toto pravidlo sa neuplatní, ak základ nárokov vznikol alebo bol zistený až po podaní návrhu na začatie konania na Conseil de prud'hommes (pracovný súd).“

2. Právo Spojeného kráľovstva

8. Ustanovenie § 98 Employment Rights Act 1996 (zákon o právach v oblasti zamestnania z roku 1996) stanovuje:

„1. Pri rozhodovaní na účely tejto časti, či je prepustenie zamestnanca oprávnené alebo neoprávnené, musí zamestnávateľ preukázať:

a) dôvod (alebo, ak je ich viac, hlavný dôvod) prepustenia a

[5] *Úradný vestník Francúzskej republiky* č. 0120 z 25. mája 2016, text č. 30.

b) či ide o dôvod spadajúci pod odsek 2, alebo o iný vecný dôvod, ktorý odôvodňuje prepustenie zamestnanca zastávajúceho pracovné miesto, ktoré zastával daný zamestnanec.

2. Dôvod spadá pod tento odsek, ak:

…

b) sa týka správania zamestnanca.

…

4. Ak zamestnávateľ splnil požiadavky uvedené v odseku 1, rozhodnutie o tom, či je výpoveď oprávnená alebo neoprávnená (na základe zamestnávateľom preukázaného dôvodu):

a) závisí od toho, či za daných okolností (vrátane veľkosti a administratívnych zdrojov podniku zamestnávateľa) zamestnávateľ konal primeraným spôsobom, keď ho považoval za oprávnený dôvod na prepustenie zamestnanca, a

b) sa prijme v súlade so zásadou spravodlivosti a dôvodnosti konania.

…“

9. V § 118 tohto zákona sa stanovuje, že ak súd prizná náhrady za neoprávnené prepustenie v súlade s § 112 ods. 4 a §117 ods. 3, tieto náhrady pozostávajú zo a) základnej náhrady (vypočítanej v súlade s § 119 až 122 a § 126) a b) kompenzačnej náhrady (vypočítanej podľa § 123, 124, 124A a 126).

III. Skutkové okolnosti, konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

10. TR bol 25. augusta 1998 na základe zmluvy podľa anglického práva prijatý do pracovného pomeru bankou BNP, teraz BNP Paribas, na výkon funkcie „senior dealer“ v Londýne.

11. Dňa 2. apríla 2009 uzavrel TR s touto spoločnosťou pracovnú zmluvu na dobu neurčitú podľa francúzskeho práva na účely vyslania do Singapuru. Na základe dodatku k pracovnej zmluve zo 16. augusta 2010 bol pridelený do londýnskej pobočky banky BNP Paribas.

12. TR bol 30. septembra 2013 prepustený z práce z dôvodu závažného porušenia pracovnej disciplíny v súvislosti s udalosťami, ktoré sa udiali v období, keď bol vyslaný do Singapuru.

13. Dňa 20. decembra 2013 podal TR žalobu na Employment Tribunal (Pracovný súd, Spojené kráľovstvo), ktorý rozsudkom z 26. septembra 2014 vyhovel jeho žalobe o určenie neoprávnenosti prepustenia zo zamestnania („complaint of unfair dismissal“) ako dôvodnej, priznal mu sumu 81 175 libier šterlingov (približne 94 401,77 eura) ako kompenzačnú náhradu („compensatory award“) a vrátil ostatné otázky týkajúce sa opatrení nápravy na prejednanie na následnom pojednávaní.

14. Employment Tribunal (britský pracovný súd) najmä uviedol, že zatiaľ čo TR bola uložená sankcia podľa francúzskeho Zákonníka práce, právny zástupca banky BNP Paribas súhlasil s tým, aby bola vec prejednaná na základe zákona o právach v oblasti zamestnania z roku 1996 a britskej judikatúry.

15. TR následne podal na Conseil de prud'hommes de Paris (Pracovný súd Paríž, Francúzsko) žalobu z 27. novembra 2014, ktorou sa okrem iného domáhal, aby tento súd uložil banke BNP Paribas povinnosť zaplatiť mu náhradu škody z dôvodu prepustenia, ktoré sa uskutočnilo bez skutočného a závažného dôvodu, odstupné, náhradu škody spôsobenej výpoveďou a rôzne sumy zodpovedajúce príplatkom a odmenám stanoveným v pracovnej zmluve. Conseil de prud'hommes (pracovný súd) rozsudkom zo 17. mája 2016 vyhlásil tieto nároky za neprípustné z dôvodu právnej sily rozhodnutej veci.

16. Cour d'appel de Paris (Odvolací súd Paríž, Francúzsko) rozsudkom z 22. mája 2019 tento rozsudok vo všetkých jeho ustanoveniach zrušil.

17. Zo znenia tohto rozsudku je zrejmé, že Cour d'appel de Paris (Odvolací súd Paríž) rozhodol, že rozsudok, ktorý vydal Employment Tribunal (britský pracovný súd) má právnu silu rozhodnutej veci v rozsahu, v akom konštatoval, že k prepusteniu zamestnanca došlo bez skutočného a závažného dôvodu. Tento súd sa však domnieval, že v prípade nárokov uplatnených pred Conseil de prud'hommes (pracovný súd) sa nie je možné odvolávať na právnu silu rozhodnutej veci, a uložil banke BNP Paribas povinnosť zaplatiť náhradu škody z dôvodu prepustenia, ktoré sa uskutočnilo bez skutočného a závažného dôvodu, odstupné, náhradu škody spôsobenej výpoveďou a rôzne sumy zodpovedajúce príplatkom a odmenám stanoveným v pracovnej zmluve.

18. Cour d'appel de Paris (Odvolací súd Paríž) pri tomto závere okrem iného uviedol, že v žalobe podanej na Employment Tribunal (britský pracovný súd) bolo výslovne uvedené, že TR nepožadoval náhradu škody a požitkov v súvislosti so skončením pracovnej zmluvy a že si takéto nároky uplatní na inom súde. Uviedol, že nároky uplatnené na francúzskom súde nie sú rovnaké ako nároky uplatnené na britskom súde a že na uvedenom súde nejde o konanie v tej istej veci.

19. BNP Paribas podala kasačný opravný prostriedok na Cour de cassation (Kasačný súd). Na podporu svojej žaloby sa žalobkyňa okrem iného odvoláva na článok 33 nariadenia č. 44/2001, pričom tvrdí, že vzhľadom na rozsudok vydaný britským súdom nemôžu francúzske súdy preskúmať nároky TR. V tejto súvislosti žalobkyňa po prvé uvádza, že výnimka z prekážky rozhodnutej veci, ktorým je cudzí rozsudok, na ktorú sa odvoláva francúzsky súd, sa musí posúdiť z hľadiska právnej sily a účinnosti rozsudku v členskom štáte, v ktorom bol vydaný. Po druhé tvrdí, že právna sila rozhodnutej veci, ktorá sa vzťahuje na rozhodnutie vydané v členskom štáte, bráni tomu, aby bolo v inom členskom štáte začaté konanie v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi konania.

20. Pri skúmaní tejto kasačnej sťažnosti Cour de cassation (Kasačný súd) uviedol, že BNP Paribas odkazuje na pravidlo „abuse of process" vo veci Henderson v. Henderson z 20. júla 1843 Court of Chancery (England and Wales) [Súd Chancery (Anglicko a Wales), Spojené kráľovstvo], ktoré podľa neho „vyžaduje, aby účastníci konania, keď sa ich záležitosť stane predmetom sporu prejednávaným pred príslušným súdom, predložili tomuto súdu svoju vec v celom rozsahu, aby mohol rozhodnúť o všetkých aspektoch tejto záležitosti, s výhradou odvolania, s konečnou

platnosťou“ [6].

21. Cour de cassation (Kasačný súd) tiež pripomenul, že v súlade s francúzskou právnou úpravou platnou v danom čase sa všetky konania vo veci toho istého pracovného pomeru medzi rovnakými účastníkmi, a to bez ohľadu na to, či boli začaté na návrh žalobcu alebo žalovaného, vedú iba na jednom súde, a že toto pravidlo sa neuplatní, ak základ nárokov vznikol alebo bol zistený po podaní návrhu na začatie konania pred Conseil prud'hommes (pracovný súd).

22. Za týchto podmienok Cour de cassation (Kasačný súd) 8. septembra 2021 rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 33 a 36 [nariadenia č. 44/2001] vykladať v tom zmysle, že ak právny poriadok členského štátu pôvodu, v ktorom bol rozsudok vydaný, priznáva tomuto rozsudku takú právnu silu, ktorá bráni tomu, aby tí istí účastníci konania podali novú žalobu týkajúcu sa nárokov, ktoré mohli byť uplatnené už v rámci pôvodného konania, účinky tohto rozsudku v členskom štáte, v ktorom sa žiada o jeho uznanie, bránia tomu, aby súd v tomto členskom štáte, ktorého rozhodné právo z hľadiska *ratione temporis* stanovilo v pracovnom práve podobnú povinnosť sústredenia nárokov, rozhodol o takých nárokoch?

2. V prípade zápornej odpovede na túto prvú otázku, majú sa články 33 a 36 [nariadenia č. 44/2001] vykladať v tom zmysle, že taká žaloba, akou je žaloba o ‚unfair dismissal' v Spojenom kráľovstve, má rovnaký dôvod a rovnaký predmet ako žaloba o prepustení zo zamestnania bez skutočného a závažného dôvodu vo francúzskom práve, a tak nároky na náhradu škody z dôvodu prepustenia bez skutočného a závažného dôvodu, na náhradu škody spôsobenej výpoveďou a na odstupné, ktoré si zamestnanec uplatnil na francúzskom súde po tom, ako v Spojenom kráľovstve získal rozsudok, ktorým sa jeho prepustenie vyhlasuje za ‚unfair dismissal', a z tohto dôvodu sa mu priznávajú kompenzačné náhrady (‚compensatory award'), sú neprípustné? Je v tejto súvislosti potrebné rozlišovať medzi náhradou škody v prípade prepustenia bez skutočného a závažného dôvodu, ktorá by mohla mať rovnaký dôvod a rovnaký predmet ako ‚compensatory award', a náhradou škody spôsobenou výpoveďou a odstupným, na ktoré vo francúzskom práve vzniká nárok v prípade prepustenia zo skutočného a závažného dôvodu, ale nie v prípade prepustenia z dôvodu závažného porušenia pracovnej disciplíny?

3. Majú sa podobne články 33 a 36 [nariadenia č. 44/2001] vykladať v tom zmysle, že žaloba, akou je žaloba o ‚unfair dismissal' v Spojenom kráľovstve a žaloba o vyplatenie príplatkov alebo odmien [stanovených] v pracovnej zmluve, majú rovnaký dôvod a rovnaký predmet, pokiaľ sa tieto žaloby zakladajú na rovnakom zmluvnom vzťahu medzi účastníkmi konania?“

IV. Konanie na Súdnom dvore

23. Písomné pripomienky predložili účastníci konania vo veci samej, francúzska a švajčiarska vláda, ako aj Európska komisia.

[6] Bod 37 návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Treba zdôrazniť, že podrobné úvahy vnútroštátneho súdu týkajúce sa pravidla „abuse of process“ sú uvedené v bode 38 neanonymizovaného a neskráteného znenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

V. Právna analýza

A. Úvodné pripomienky

24. Pred preskúmaním prejudiciálnych otázok položených vnútroštátnym súdom považujem za potrebné uviesť niekoľko pripomienok.

1. O uplatniteľnosti nariadenia č. 44/2001

25. Je potrebné preskúmať, či je nariadenie č. 44/2001 uplatniteľné z časového a územného hľadiska. V tejto súvislosti poznamenávam, že rozsudok Employment Tribunal (britský pracovný súd), ktorého uznanie je predmetom sporu vo veci samej, bol vydaný na základe žaloby podanej 20. decembra 2013.

26. Z tejto okolnosti po prvé vyplýva, že nariadenie č. 44/2001 je uplatniteľné *ratione temporis* na spor vo veci samej. Toto nariadenie sa totiž sa podľa článku 66 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012[7] naďalej uplatňuje na rozsudky vydané v súdnych konaniach začatých pred 10. januárom 2015.

27. Z tej istej okolnosti ďalej vyplýva, že nariadenie č. 44/2001 je uplatniteľné *ratione loci*. K tomuto záveru som dospel na základe článku 67 ods. 2 písm. a) Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu[8], ktorý stanovuje, že „nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 sa uplatňuje na uznávanie a výkon rozsudkov vydaných v súdnych konaniach začatých pred skončením prechodného obdobia a na verejné listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované a súdne zmiery schválené alebo uzavreté pred skončením prechodného obdobia“. Z toho vyplýva, že nariadenie č. 44/2001 sa v Spojenom kráľovstve naďalej uplatňuje až do skončenia prechodného obdobia.

28. Vzhľadom na tieto skutočnosti treba nariadenie č. 44/2001 považovať za uplatniteľné z časového a územného hľadiska na spor vo veci samej.

2. O výklade nariadenia č. 44/2001

29. Pokiaľ ide o výklad ustanovení nariadenia č. 44/2001, pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry[9] v rozsahu, v akom toto nariadenie nahrádza Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach[10] (ďalej len „Bruselský dohovor“), výklad, ktorý Súdny dvor podal v súvislosti s ustanoveniami tohto dohovoru, sa vzťahuje aj na ustanovenia tohto nariadenia, pretože ustanovenia týchto nástrojov Únie možno označiť za rovnocenné.

[7] Nariadenie Parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1). Toto nariadenie nahradilo nariadenie č. 44/2001.

[8] Ú. v. EÚ C 384 I, 2019, s. 1.

[9] Pozri rozsudok zo 6. júna 2019, Weil (C-361/18, EU:C:2019:473, bod 40 a citovaná judikatúra). Poznamenávam tiež, že Súdny dvor pri výklade nariadenia č. 1215/2012 používa podobnú argumentáciu. V tomto zmysle pozri rozsudok z 20. júna 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, bod 42 a citovaná judikatúra).

[10] Ú. v. EÚ L 299, 1972, s. 32

30. Poznamenávam však, že články 26 a 29 Bruselského dohovoru na jednej strane a články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 na strane druhej, ktorých výklad požaduje vnútroštátny súd, sú formulované prakticky rovnako, takže rozsudky Súdneho dvora, ktoré vykladajú Bruselský dohovor, môžu byť relevantným základom na zodpovedanie otázok položených vnútroštátnym súdom. [11]

3. O vymedzení prejudiciálnych otázok

31. Po prvé poukazujem na to, že z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že BNP Paribas sa odvoláva na rozsudok Employment Tribunal (britský pracovný súd), na základe ktorého dospela k záveru, že žaloba, ktorú následne podal TR vo Francúzsku, je neprípustná. Takáto situácia podľa môjho názoru zodpovedá prípadu uvedenému v článku 33 ods. 3 nariadenia č. 44/2001, ktorý sa vzťahuje na situáciu, keď sa v priebehu súdneho konania v členskom štáte incidenčne uplatní uznanie na súde členského štátu. Ako však uvádza správa, ktorú vypracoval P. Jenard [12], toto pravidlo sa týka prípadu, keď sa účastník konania dovoláva uznania výnimky z prekážky rozhodnutej veci.

32. V tejto súvislosti pripomínam, že hoci uznanie nemožno zamieňať s právnou silou rozhodnutej veci, [13] oba tieto pojmy spolu súvisia. Právna sila rozhodnutej veci je teda jedným z aspektov uznania. Uznanie môže mať buď pozitívny aspekt v tom zmysle, že umožňuje, aby sa právny stav vytvorený rozsudkom vydaným v prvom členskom štáte uplatnil v druhom členskom štáte, alebo negatívny aspekt v tom zmysle, že z dôvodu právnej sily rozhodnutej veci zakazuje, aby bol rozsudok vydaný v prvom členskom štáte spochybnený žalobami v druhom štáte v otázkach, ktoré sú rovnaké ako tie, o ktorých bolo rozhodnuté týmto rozsudkom. [14]

33. Z toho vyplýva, že spor vo veci samej treba posudzovať z hľadiska tohto druhého aspektu pravidiel uznávania stanovených v nariadení č. 44/2001. Podľa môjho názoru tento rámec vymedzuje dvojitú problematiku. Na jednej strane je potrebné určiť, na akom základe sa má vymedziť právna sila rozsudku vydaného v prvom členskom štáte, ktorého uznania sa dovoláva súd v druhom členskom štáte. Na druhej strane tento rámec vyžaduje určiť, ako by sa mal tento rozsudok dať do súvislosti so žalobou podanou v tomto druhom členskom štáte, aby bolo možné overiť, či je toto nové konanie čiastočne alebo úplne neprípustné z dôvodu právnej sily rozhodnutej veci, ktorú má rozsudok vydaný v prvom členskom štáte.

34. Po druhé konštatujem, že žalovaný vo veci samej tým, že spochybňuje výklad britského pravidla „abuse of process“ vnútroštátnym súdom, tvrdí, že uplatnenie tohto pravidla sa obmedzuje len na prípady, keď sa žalobca dopustil zneužitia konania, a tak mu nič nebráni v tom, aby podal druhú žalobu. Pripomínam však, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v právnom a skutkovom rámci, ktorý tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorého správnosť

[11] Treba tiež uviesť, že znenie článku 33 ods. 1 a článku 36 nariadenia č. 44/2001 je veľmi podobné zneniu článkov 36 a 52 nariadenia č. 1215/2012.

[12] Správa o Dohovore z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a o výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 44), ktorú vypracoval P. Jenard (ďalej len „Jenardova správa“).

[13] V tejto súvislosti P. Jenard upozorňuje, že „slová ‚s právnou silou rozhodnutej veci‘, ktoré sa objavujú vo viacerých dohovoroch, boli výslovne vynechané, pretože možno uznať predbežné rozsudky a rozsudky v nesporových veciach, ktoré nemajú vždy právnu silu rozhodnutej veci“. Jenardova správa, s. 43.

[14] Tieto úvahy vyplývajú z týchto publikácií: GAUDEMONT-TALLON, H., ANCEL, M.-É.: Compétence et exécution des jugements en Europe. In: *LGDJ*, 2018, 6. vyd., s. 583, ako aj ALEXENDRE, D. HUET A.: *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*. 2021, bod 335 a nasl.

Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti.[15] Preto sa domnievam, že Súdny dvor musí rozhodnúť výlučne na základe právnych a skutkových okolností, ktoré uviedol vnútroštátny súd.

B. O prvej prejudiciálnej otázke

35. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby rozsudok vydaný v jednom členskom štáte mal za následok neprípustnosť návrhov podaných na súde iného členského štátu z dôvodu, že právne predpisy každého z týchto štátov stanovujú procesné pravidlo sústredenia nárokov, ktoré mohli byť podané už v pôvodnom konaní.

36. Inými slovami, táto otázka vyžaduje určenie, či na účely uplatnenia pravidiel uznávania stanovených nariadením č. 44/2001 právna sila rozhodnutej veci rozsudku vydaného v štáte pôvodu musí byť vymedzená odkazom na vnútroštátne pravidlo sústredenia nárokov.

37. Na zodpovedanie tejto otázky považujem za potrebné najprv spresniť rozsah pojmu „uznanie“. V tejto súvislosti treba uviesť, že uznanie ako také nie je definované v nariadení č. 44/2001, ktoré iba vo svojom článku 33 ods. 1 uvádza, že „rozsudok vydaný v členskom štáte sa uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania“, a v článku 36 stanovuje, že „za žiadnych okolností sa nesmie cudzí rozsudok skúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej“.

38. Vzhľadom na to chcem pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je na určenie významu a rozsahu pôsobnosti ustanovenia práva Únie potrebné v súlade s ustálenou judikatúrou zohľadniť nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou.[16]

39. V prvom rade, pokiaľ ide o ciele nariadenia č. 44/2001, z jeho odôvodnení 2, 6, 16 a 17 vyplýva, že toto nariadenie má zaručiť voľný pohyb rozhodnutí z rôznych členských štátov v občianskej a obchodnej oblasti,[17] a to tým, že stanovuje jednotné pravidlá právomoci a zjednodušuje formálne náležitosti na účely ich uznávania a ich rýchleho a jednoduchého výkonu.[18]

40. Pokiaľ ide ďalej o systém zavedený nariadením č. 44/2001, odôvodnenia 16 a 17 tohto nariadenia zdôrazňujú význam zásady vzájomnej dôvery medzi súdmi členských štátov, pokiaľ ide o uznávanie a výkon súdnych rozhodnutí, čo tiež predpokladá, že pojmy obsiahnuté v tomto nariadení sa nebudú vykladať reštriktívne.[19]

41. V Jenardovej správe sa nakoniec definovali dôsledky uznania, pričom sa v nej uvádza, že musí „mať za následok, že rozhodnutiam sa prizná právna sila a účinok, ktoré majú v štáte, v ktorom boli vydané“[20].

[15] Rozsudok z 20. októbra 2022, Koalicija „ Bălgarija – Obedinenie“ (C-306/21, EU:C:2022:813, bod 27 a citovaná judikatúra).

[16] Rozsudok z 27. októbra 2022, Orthomol (C-418/21, EU:C:2022:831, bod 24 a citovaná judikatúra). Presnejšie povedané, ustanovenia nariadenia č. 44/2001 sa musia vykladať autonómne s prihliadnutím na jeho systematiku a ciele. Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. marca 2018, E.ON Czech Holding (C-560/16, EU:C:2018:167, bod 25 a citovaná judikatúra).

[17] Poznamenávam, že P. Jenard vo svojej správe zdôraznil, že Bruselský dohovor „má za cieľ čo najviac uľahčiť voľný pohyb rozsudkov a v tomto duchu sa musí vykladať“ (Jenardova správa, s. 42).

[18] Rozsudok zo 4. októbra 2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, bod 45 a citovaná judikatúra).

[19] Rozsudok z 15. novembra 2012, Gothaer Allgemeine Versicherung a i. (C-456/11, ďalej len „rozsudok Gothaer“, EU:C:2012:719, bod 28).

[20] Jenardova správa, s. 43.

42. Súdny dvor vo veci Hoffmann [21] výslovne prevzal tento posledný návrh a objasnil účinky uznania tým, že rozhodol, že cudzie rozhodnutie uznané na základe článku 26 Bruselského dohovoru v zásade musí v členskom štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, spôsobovať rovnaké účinky ako v členskom štáte pôvodu. [22]

43. Súdny dvor následne v súvislosti s výkonom rozhodnutia vydaného v členskom štáte v inom členskom štáte rozhodol, opäť s odvolaním sa na Jenardovu správu [23], že „hoci môže uznanie v zásade viesť k tomu, že sa rozhodnutiam prizná právna sila a účinnosť, ktorú majú v členskom štáte, v ktorom boli vydané…, neexistuje nijaký dôvod priznať rozsudku pri jeho vykonaní práva, ktoré mu neprináležia v členskom štáte pôvodu…, ani účinky, ktoré by mal rozsudok rovnakého druhu vydaný priamo v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie“ [24].

44. Z týchto rozsudkov vyplýva, že v súlade so samotnou štruktúrou nariadenia č. 44/2001, ktoré v podstate oddeľuje pravidlá uznávania od pravidiel upravujúcich výkon rozsudkov, [25] Súdny dvor rozlišuje medzi týmito dvoma pojmami podľa toho, ktorý z nich je ústredným pojmom sporu.

45. Pokiaľ ide o výkon rozsudkov, ktorý zahŕňa uplatnenie donucovacích opatrení na zabezpečenie výkonu práva zakotveného v rozsudku, [26] Súdny dvor výslovne odkazuje na právo štátu pôvodu, ako aj na právo dožiadaného štátu na účely prispôsobenia účinkov cudzieho rozsudku účinkom, ktoré vyvoláva vnútroštátny rozsudok. [27]

46. Naproti tomu, pokiaľ ide o uznávanie rozsudkov, poznamenávam, že Súdny dvor v uvedených rozsudkoch odkazuje výlučne na právo členského štátu, v ktorom bol rozsudok vydaný. Z toho podľa môjho názoru vyplýva, že uznanie spočíva v rozšírení pravidiel, ktoré právny poriadok štátu pôvodu spája s rozsudkami vydanými v tomto štáte, na členský štát. Podľa tohto riešenia, ktoré právna veda označuje ako pravidlo „rozšírenia účinkov“, je teda potrebné odkázať na právo členského štátu pôvodu, s cieľom určiť účinky rozsudku, na ktorý sa odvoláva v druhom členskom štáte, medzi ktoré patria najmä body, o ktorých sa rozhodlo v tomto rozsudku, v ňom zakotvené práva a ich hmotnoprávne dôsledky na právne postavenie účastníkov konania. [28]

47. Domnievam sa však, že po vydaní citovaných rozsudkov nedošlo v tejto judikatúre k žiadnej zmene, ktorá by ju mohla spochybniť.

[21] Rozsudok zo 4. februára 1988 (145/86, EU:C:1988:61).

[22] Rozsudok zo 4. februára 1988, Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, body 10 a 11). Pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Gothaer, bod 34.

[23] Jenardova správa, s. 48.

[24] Rozsudky z 28. apríla 2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, bod 66); z 13. októbra 2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, bod 38), a zo 4. októbra 2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, bod 40).

[25] Hoci sú pravidlá týkajúce sa uznávania a výkonu zhrnuté v kapitole III nariadenia č. 44/2001, okrem spoločných ustanovení uvedených v oddiele 3 tejto kapitoly sú predmetom osobitných pravidiel uvedených v samostatných oddieloch tohto nariadenia.

[26] Pokiaľ ide o definíciu výkonu rozsudku, pozri ALEXENDRE, D., HUET, A.: *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021, bod 335, a REQUEJO ISIDRO, M.: Brusells I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012. In: *Elgar Commentaries in Private International Law Series*, 2022, s. 550.

[27] Toto riešenie je navyše obsiahnuté v nariadení č. 1215/2012, ktorého článok 54 stanovuje: „ak rozsudok obsahuje opatrenie alebo príkaz, ktoré nie sú známe v právnom poriadku dožiadaného členského štátu, toto opatrenie alebo tento príkaz sa v čo najväčšej miere prispôsobia opatreniu alebo príkazu, ktoré právny poriadok tohto členského štátu pozná a ktoré sú spojené s rovnocennými účinkami a sledujú podobné ciele a záujmy“.

[28] V súvislosti s pravidlom rozšírenia účinkov a následkami, ktoré z neho vyplývajú, pozri GAUDEMENT-TALLON, H., ANCEL, M.-É.: *Compétence et exécution des jugements en Europe*, c. d., s. 550; REQUEJO ISIDRO, M.: *Brussels I Bis: A commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, c. d., s. 551, a DICKINSON, A., LEIN, E., JAMES, A.: *The Brussels I Regulation Recast*. Oxford University Press, 2015, odsek 13.33 a nasl.

48. Poznamenávam, že vo veci Gothaer Súdny dvor okrem iného rozhodol, že „články 32 a 33 nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať v tom zmysle, že súd, na ktorom sa žiada o uznanie rozhodnutia, ktorým súd iného členského štátu odmietol svoju právomoc na základe doložky o voľbe právomoci, je viazaný konštatovaním platnosti tejto doložky uvedeným v odôvodnení právoplatného rozsudku, ktorý žalobu vyhlasuje za neprípustnú“ [29].

49. Z tohto rozsudku vyplýva, že dôvody rozhodnutia o nepríslušnosti založené na doložke o voľbe právomoci majú bez ohľadu na rozsah, ktorý im prisudzuje vnútroštátne právo, právnu silu rozhodnutej veci. Na prvý pohľad by takéto riešenie mohlo viesť k predpokladu, že Súdny dvor upustil vo veciach uznania od odkazu na právo pôvodu v prospech autonómnej koncepcie právnej sily rozhodnutej veci. Zdá sa mi však, že po prečítaní odôvodnenia, ktoré prijal Súdny dvor, nemožno takúto analýzu prijať.

50. V tejto súvislosti treba poznamenať, že uvedený rozsudok bol vydaný v osobitnom kontexte uznania rozsudku vydaného v členskom štáte, ktorý odmietol právomoc na základe doložky o voľbe právomoci. V takomto kontexte Súdny dvor v podstate usúdil, že zásada vzájomnej dôvery a zákaz preskúmania rozsudkov vo veci samej by boli porušené, ak by bol súd členského štátu oprávnený preskúmať rozsudok súdu iného členského štátu, ktorý uplatnil ustanovenia nariadenia č. 44/2001 s cieľom odmietnuť alebo uznať svoju právomoc. Súdny dvor z toho vyvodil, že takéto úvahy vyžadujú samostatný prístup k právnej sile rozhodnutej veci definovanej na úrovni Únie nezávisle od vnútroštátnych pravidiel. [30]

51. Poukazujem tiež na to, že Súdny dvor nielenže výslovne odkázal na rozsudok Hoffmann [31], ale tiež zdôraznil, že uznanie rozhodnutí súdov členských štátov odmietajúcich vlastnú právomoc na základe nariadenia č. 44/2001, ktoré sú prijaté na základe spoločných pravidiel týkajúcich sa právomocí stanovených právom Únie, podlieha vlastnému režimu. [32] Ako tvrdí francúzska vláda, z toho vyplýva, že Súdny dvor chcel obmedziť rozsah tohto riešenia na tento osobitný prípad. [33]

52. Na základe všetkých týchto úvah som dospel k záveru, že podľa judikatúry Súdneho dvora je na určenie účinkov tohto rozhodnutia v zásade potrebné, aby sa v prípade uplatnenia uznania rozsudku odkázalo na právo členského štátu, v ktorom bol rozsudok vydaný. Z toho vyplýva, že v spore vo veci samej sa pri určovaní právnej sily a účinku rozsudku vydaného Employment Tribunal (britský pracovný súd) musí zohľadniť právo Spojeného kráľovstva.

53. Na určenie právnej sily a účinkov rozsudku však musí mať vplyv povaha a účel práva štátu pôvodu. Domnievam sa však, že procesné pravidlo sústredenia nárokov podľa práva Spojeného kráľovstva, ako ho predložil vnútroštátny súd, nemôže mať takýto význam.

[29] Rozsudok Gothaer, bod 43.

[30] Rozsudok Gothaer, body 35 až 39.

[31] Rozsudok zo 4. februára 1988 (145/86, EU:C:1988:61, bod 34).

[32] Rozsudok Gothaer, bod 42.

[33] V súvislosti s rozsahom pôsobnosti tohto rozsudku pozri REQUEJO ISIDRO, M.: *Brusel I bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, c. d., s. 552; DICKINSON A., LEIN E., JAMES A.: *The Brussels I Regulation Recast*, c. d., 2015, odsek 13.51 a nasl., VOULGARAKIS K. D.: Reflections on the Scope of „EU res judicata“ in the Context of Regulation 1215/2012: Vec C-456/11 (Gothaer). In: *Journal of Private International Law*, 2020, 16: 3, s. 451 až 464; NIOCHE, M.: Reconnaissance d'une décision étrangère d'incompétence prise sur le fondement d'une clause attributive de juridiction. In: *Revue critique de droit international privé*, 2013, s. 686 a nasl., ako aj di NOTO, R.: Règlement Bruxelles I: à propos de la reconnaissance et de l'autorité de la chose jugée d'une décision nationale d'incompétence, www.gdr-elsj.eu.

54. V tejto súvislosti z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva,[34] že pravidlo „abuse of process“, ktoré vyžaduje, aby účastníci konania sústredili všetky dôvody a nároky,[35] ktoré mohli uplatniť počas konania, ktoré viedlo k pôvodnému rozsudku, nie je založené na koncepcii *res iudicata*. Podľa vnútroštátneho súdu má povahu „pravidla verejného poriadku, ktoré vychádza zo všeobecného záujmu, ako aj záujmu samotných účastníkov konania, aby sa súdny spor nepredlžoval a aby žalovaný nebol vystavený niekoľkým po sebe nasledujúcim konaniam, hoci by mohlo postačovať jedno. Toto pravidlo je namierené práve proti zneužitiu“.

55. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa domnievam, že toto procesné pravidlo možno odôvodniť britskou koncepciou hospodárnosti súdneho konania, keďže jeho cieľom je zabrániť zneužitiu prípadného nového konania zo strany žalobcu.

56. Z toho vyplýva, že pokiaľ ide o uznanie rozsudku vydaného v prvom členskom štáte na území iného členského štátu, nemá pravidlo sústredenia nárokov vplyv na otázky, o ktorých už bolo rozhodnuté vo veci samej rozsudkom vydaným v prvom členskom štáte, na práva v ňom priznané a ich hmotnoprávne dôsledky na právne postavenie účastníkov konania.

57. Podľa môjho názoru z toho vyplýva, že takéto pravidlo nemá vplyv na právnu silu a účinnosť rozsudku, o uznanie ktorého sa žiada.

58. Okrem toho sa domnievam, že opačný záver, ako je ten, ku ktorému som práve dospel, by nebol v súlade so systematikou nariadenia č. 44/2001.

59. Treba totiž pripomenúť, že cieľom tohto nariadenia je uľahčiť voľný pohyb rozsudkov tým, že stanovuje jednotné pravidlá právomoci a zjednodušuje formálne náležitosti na účely rýchleho a jednoduchého uznávania a výkonu týchto rozsudkov. Ako zdôraznil Súdny dvor, pravidlá týkajúce sa právomoci a pravidlá týkajúce sa uznávania a výkonu rozsudkov nepredstavujú oddelené a samostatné súbory pravidiel, ale sú úzko prepojené.[36]

60. V tejto súvislosti by zohľadnenie vnútroštátneho pravidla sústredenia nárokov v štádiu uznania rozsudku, ktoré stanovuje právo členského štátu, v ktorom bol rozsudok prijatý, mohlo ohroziť neskoršie uplatnenie pravidiel uvedených v kapitole II nariadenia č. 44/2001. Konkrétne toto nariadenie v oddieloch 5 a 9 tejto kapitoly stanovuje osobitné pravidlá právomoci vo veciach individuálnych pracovných zmlúv a ustanovenia upravujúce prípady prekážky začatej veci a súvisiace veci.

61. Domnievam sa, že povinnosť, o ktorú ide v spore vo veci samej, v rozsahu, v akom vyžaduje, aby boli všetky nároky uplatnené v rámci jednej žaloby, môže zasahovať do mechanizmov stanovených týmto nariadením. Takáto povinnosť by mohla zabrániť účastníkovi konania podať nové žaloby na súd určený nariadením č. 44/2001 s cieľom preskúmať alebo obísť jeho autonómne ustanovenia, ktorých cieľom je zabrániť vzniku súbežných konaní, ktoré by mohli viesť k protichodným rozsudkom.

62. Ak máme na zreteli cieľ voľného pohybu súdnych rozhodnutí, uplatňovanie ustanovení nariadenia č. 44/2001 nemôže závisieť od obsahu procesných pravidiel členského štátu.

[34] Odkazujem na bod 38 neanonymizovaného a neskráteného znenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

[35] Treba pripomenúť, že vnútroštátny súd sa domnieva, že francúzske právo uplatniteľné *ratione temporis* stanovuje podobné pravidlo sústredenia nárokov.

[36] V tomto zmysle pozri rozsudok Gothaer, bod 35 a citovanú judikatúru.

63. Dodávam, že tento záver nespochybňuje ani skutočnosť, že právo členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie, obsahuje podobné pravidlo sústredenia nárokov. Z dôvodov, ktoré som práve uviedol, nemôže samotná skutočnosť, že právne predpisy oboch členských štátov stanovujú takúto povinnosť zhodným spôsobom, odôvodniť neutralizáciu pravidiel právomoci stanovených v nariadení č. 44/2001.

64. Vzhľadom na všetky tieto úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prvú prejudiciálnu otázku tak, že ustanovenia článkov 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať v tom zmysle, že uznanie rozsudku vydaného v členskom štáte, ktorého zákon stanovuje pravidlo sústredenia nárokov zakazujúce, aby tí istí účastníci konania podali nový návrh na začatie konania o nárokoch, ktoré mohli byť uplatnené už v rámci pôvodného konania, nebráni súdu tohto druhého štátu rozhodnúť o takýchto nárokoch, a to ani vtedy, keď právo členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie, stanovuje podobnú povinnosť sústredenia nárokov.

65. Keďže vnútroštátne procesné pravidlo sústredenia nárokov nepredstavuje rozhodujúce kritérium na určenie právnej sily spojenej s rozsudkom vydaným v členskom štáte, zostáva určiť, v súlade so znením druhej a tretej otázky, na akom základe sa má takýto rozsudok vzťahovať na nároky uplatnené v priebehu nového konania pred súdom druhého členského štátu.

C. O druhej a tretej prejudiciálnej otázke

1. O preformulovaní otázok

66. Druhá otázka vnútroštátneho súdu, ktorá sa skladá z dvoch častí, je položená pre prípad zápornej odpovede na prvú otázku.

67. V prvom rade sa tento súd pýta, či také konanie, akým je konanie o „unfair dismissal“ v Spojenom kráľovstve, je konaním v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi ako konanie o prepustení zo zamestnania bez skutočného a závažného dôvodu vo francúzskom práve, takže nároky na náhradu škody z dôvodu prepustenia bez skutočného a závažného dôvodu, na náhradu škody spôsobenej výpoveďou a na odstupné, ktoré si zamestnanec uplatnil na francúzskom súde po tom, ako v Spojenom kráľovstve získal rozsudok, ktorým sa jeho prepustenie vyhlasuje za „unfair dismissal“, a z tohto dôvodu sa mu priznávajú kompenzačné náhrady „compensatory award“, sú neprípustné.

68. V druhom rade sa vnútroštátny súd pýta, či je v tejto súvislosti potrebné rozlišovať na jednej strane medzi náhradou škody v prípade prepustenia bez skutočného a závažného dôvodu, ktorá by mohla mať rovnaký dôvod a rovnaký predmet ako „compensatory award“, a na druhej strane náhradou škody spôsobenej výpoveďou a odstupným, na ktoré vo francúzskom práve vzniká nárok v prípade prepustenia zo skutočného a závažného dôvodu, ale nie v prípade prepustenia z dôvodu závažného porušenia pracovnej disciplíny.

69. Svojou treťou otázkou, tiež položenou v prípade zápornej odpovede na prvú otázku, sa vnútroštátny súd pýta, či sa majú články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že konanie, akým je konanie o „unfair dismissal“ v Spojenom kráľovstve a konanie o vyplatení príplatkov alebo odmien stanovených v pracovnej zmluve, sú konaniami v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi, pokiaľ sa tieto konania zakladajú na rovnakom zmluvnom vzťahu.

70. Po preskúmaní týchto otázok chcem najprv poukázať na to, že druhou otázkou je Súdny dvor vyzvaný, aby podrobne preskúmal náhradu škody upravenú v britskom a vo francúzskom práve s cieľom určiť, či konanie o „unfair dismissal“ a konanie vo veci prepustenia bez skutočného a závažného dôvodu sú založené na rovnakom dôvode a rovnakom predmete. Ďalej konštatujem, že tretia otázka si v rozsahu, v akom sa týka otázky, či v prípade konania o „unfair dismissal“ a konania o vyplatení príplatkov alebo odmien, ktoré sú stanovené v pracovnej zmluve, môže existovať zhoda v dôvode a predmete, vyžaduje aj analýzu hmotnoprávneho obsahu právnych predpisov, o ktoré ide v spore vo veci samej.

71. Z toho podľa môjho názoru vyplýva, že tieto otázky zahŕňajú úlohu pochopiť a následne porovnať technické ustanovenia britských a francúzskych právnych predpisov, o ktoré ide v spore vo veci samej, čo si vyžaduje veľmi citlivý prístup. Podľa ustálenej judikatúry však Súdny dvor nemá právomoc vykladať vnútroštátne právo, keďže táto úloha prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu. [37]

72. Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zakotveného v článku 267 ZFEÚ, prislúcha Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, o ktorej vnútroštátny súd rozhoduje. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prislúcha prípadne právo preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené. [38]

73. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania [39] vyplýva, že vnútroštátny súd okrem porovnania obsahu vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, skúma v kontexte incidenčného uplatnenia uznania výklad pojmov „dôvod“ a „predmet“ [40] z hľadiska ustanovení článkov 33 a 36 nariadenia č. 44/2001. Konkrétne sa tento súd v podstate pýta, či je potrebné na účely určenia, či sú konania týkajúce sa tej istej pracovnej zmluvy konaniami v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi, rozlišovať medzi konaniami týkajúcimi sa povinností vyplývajúcich z plnenia pracovnej zmluvy a konaniami týkajúcimi sa povinností, ktoré vyplývajú zo skončenia tejto zmluvy.

74. Keďže nezávisle od doslovného znenia druhej a tretej otázky sa tieto otázky týkajú výkladu práva Únie, navrhujem na účel poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu ich preformulovať takto:

Majú sa články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak sa na súde druhého členského štátu incidenčne uplatňuje uznanie rozsudku vydaného v prvom členskom štáte, sú konania založené na tej istej pracovnej zmluve a týkajúce sa povinností vyplývajúcich z plnenia tejto zmluvy a povinností vyplývajúcich zo skončenia tejto zmluvy, konaniami v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi?

[37] V tomto zmysle pozri rozsudok zo 7. apríla 2022, IFAP (C-447/20 a C-448/20, EU:C:2022:265, bod 100 a citovaná judikatúra).

[38] V tomto zmysle pozri rozsudok z 13. októbra 2022, DN (Vrátenie rodinných dávok) (C-199/21, EU:C:2022:789, bod 47 a citovaná judikatúra).

[39] Odkazujem najmä na bod 43 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

[40] Treba zdôrazniť, že v prejednávanej veci sa nerozoberá pojem „zhoda v účastníkoch konania“.

2. O preformulovaných otázkach

a) Úvodné pripomienky

75. Je potrebné uviesť, že vnútroštátny súd vychádza z toho, že na posúdenie prípustnosti žalôb podaných v druhom členskom štáte je potrebné zohľadniť kritérium zhody v účastníkoch konania, v dôvode a predmete. Preto sa zdá, že ešte pred preskúmaním otázky v preformulovanom znení je potrebné zistiť, či je takéto kritérium relevantné.

76. V tejto súvislosti treba najprv poznamenať, že články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 vôbec neodkazujú na pojmy „zhoda v účastníkoch konania“, v „dôvode“ a „predmete“. Tieto pojmy sú však kľúčové v súvislosti s uplatňovaním ustanovení článku 27 nariadenia, ktoré sa vzťahujú na prípady prekážky začatej veci. [41]

77. Prekážka začatej veci znamená, že na dvoch súdoch Únie určených ako rovnako príslušné súdy je podaný návrh na začatie konania v tom istom spore. V takomto prípade článok 27 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že „ak sa vedú konania v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi na súdoch rôznych členských štátov, každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, aj bez návrhu preruší konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý ako prvý začal konať“. Ako sa uvádza v odôvodnení 15 tohto nariadenia, pravidlá prekážky začatej veci boli prijaté s cieľom minimalizovať pravdepodobnosť súbežných konaní a zabrániť vydávaniu nezlučiteľných rozsudkov v dvoch členských štátoch.

78. Ustanovenia týkajúce sa prekážky začatej veci teda zodpovedajú všeobecnej systematike nariadenia č. 44/2001. Neexistencia autonómneho mechanizmu, ktorý by mohol zabrániť vzniku súbežných konaní týkajúcich sa toho istého sporu, by totiž ohrozila zásadu vzájomnej dôvery medzi súdmi členských štátov a cieľ voľného pohybu rozsudkov. [42]

79. V tomto ohľade je prekážka začatej veci úzko spojená s negatívnym aspektom právnej sily rozhodnutej veci. [43] Právna sila rozhodnutej veci spojená s rozsudkom, ktorého uznanie sa incidenčne uplatňuje, totiž bráni tomu, aby spor, o ktorom rozhodol súd prvého členského štátu, mohol byť predmetom novej žaloby na súde druhého členského štátu.

80. Z toho vyplýva, že spoločným cieľom pravidiel týkajúcich sa prekážky začatej veci a uznávania je prispieť k plnej právnej sile rozsudku vydaného v členskom štáte pôvodu, ktorá nesmie byť spochybnená rozsudkom vydaným súdom iného členského štátu. [44]

81. Okrem toho Súdny dvor na túto súvislosť poukázal, keď rozhodol, že by bolo nezlučiteľné s ustanoveniami týkajúcimi sa uznávania, ak by sa pripustilo, aby sa začalo konanie v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi ako konanie, o ktorom už rozhodol súd iného členského štátu. [45] Na podporu svojho odôvodnenia Súdny dvor v podstate dodal, že nezlučiteľnosť takejto žaloby

[41] Pokiaľ ide o prehľad všeobecnej systematiky pravidiel prekážky začatej veci, pozri DICKINSON, A., LEIN, E., JAMES, A.: *The Brussels I Regulation Recast*, c. d., odsek 11.01 a nasl.

[42] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. júna 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, body 56 a 70).

[43] Pozri v tejto súvislosti TURMO, A.: *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*, c. d., s. 182 a nasl.

[44] Takýto zákaz vyplýva zo zákazu akéhokoľvek skúmania cudzieho rozsudku z hľadiska rozhodnutia vo veci samej, ktorý je stanovený v článku 36 nariadenia č. 44/2001.

[45] Rozsudky z 30. novembra 1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, bod 10), a z 8. decembra 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, ďalej len „rozsudok Gubisch“, EU:C:1987:528, bod 9).

vyplýva z ustanovení o prekážke začatej veci, ktoré sa týkajú prípadu, keď sa „na súdoch rôznych členských štátov začalo konanie v tej istej veci medzi rovnakými účastníkmi“, a vyžadujú, aby sa súd, ktorý začal konať ako druhý, vzdal právomoci v prospech súdu, ktorý začal konať ako prvý. Súdny dvor z toho vyvodil, že uvedené ustanovenia preukazujú snahu vyhnúť sa tomu, aby súdy oboch zmluvných štátov rozhodovali o jednom a tom istom spore. [46]

82. Okrem toho, ako Súdny dvor v podstate konštatoval, cieľom ustanovení týkajúcich sa prekážky začatej veci je uľahčiť uznávanie rozsudkov tým, že zabránia nebezpečenstvu odmietnutia uznania rozsudku vydaného v štáte pôvodu z dôvodu nezlučiteľnosti tohto rozhodnutia s rozsudkom vydaným medzi rovnakými účastníkmi konania v inom členskom štáte. [47]

83. V tejto súvislosti pripomínam, že medzi dôvody odmietnutia uznania uvedené v článku 34 nariadenia č. 44/2001 patrí na jednej strane nezlučiteľnosť s rozsudkom vydaným medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie [48] a na druhej strane nezlučiteľnosť so skorším rozsudkom vydaným v inom členskom štáte. [49]

84. Tento cieľ, ako aj nemožnosť vyvodiť z aproximácie rôznych vnútroštátnych ustanovení spoločný význam prekážky začatej veci, [50] viedli Súdny dvor k autonómnemu výkladu pojmov „zhoda v účastníkoch konania“, v „dôvode“ a „predmete“ [51].

85. Pravidlá upravujúce prekážku začatej veci a odmietnutie uznania rozsudku sa však nevzťahujú na osobitný prípad uvedený v článku 33 ods. 3 nariadenia č. 44/2001.

86. Hoci totiž prekážka začatej veci má zabrániť vzniku rozporu medzi rozsudkami, a teda aj prípadom, v ktorých by bolo možné uplatniť námietku rozhodnutej veci, existujú situácie, v ktorých sa ustanovenia článku 27 tohto nariadenia nepoužijú, a to buď preto, že súd, ktorý začal konať ako druhý, toto ustanovenie neuplatnil, alebo preto, že v prípade neexistencie súbežných konaní sa nebolo možné na prekážku začatej veci účinne odvolať.

87. Rovnako sa odmietnutie uznania uplatní len za predpokladu, že námietka rozhodnutej veci, ktorá nebola vznesená na druhom stupni, a dva rozsudky, ktoré boli skutočne vydané, sú nezlučiteľné.

88. Prípad uvedený v článku 33 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 zodpovedá prechodnej a autonómnej situácii, keď sa uznanie rozsudku vydaného v prvom členskom štáte uplatňuje incidenčne, s cieľom dosiahnuť zamietnutie nárokov uplatnených v konaní pred súdom druhého členského štátu.

[46] Rozsudok z 30. novembra 1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, body 11 a 12).

[47] Rozsudok Gubisch, body 8 a 18.

[48] Článok 34 ods. 3 nariadenia č. 44/2001.

[49] Podľa článku 34 ods. 4 nariadenia č. 44/2001 sa rozsudok neuzná, ak je nezlučiteľný so skorším rozsudkom vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte v rovnakej veci a medzi rovnakými účastníkmi, za predpokladu, že skorší rozsudok spĺňa podmienky na jeho uznanie v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie. Pojem „vec“ uvedený v tomto článku sa musí vykladať rovnako ako v prípade prekážky začatej veci. Pozri v tejto súvislosti GAUDEMET-TALLON, H., ANCEL M.-É.: *Compétence et exécution des jugements en Europe*, c. d., s. 645; REQUEJO ISIDRO, M.: *Brussels I Bis: A commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, c. d., s. 661, a DICKINSON, A., LEIN, E., JAMES, A.: *The Brussels I Regulation Recast*, c. d., odsek 13.366.

[50] V tejto súvislosti poznamenávam, že slová „cause“ a „objet“ sa vo viacerých jazykových verziách článku 27 nariadenia č. 44/2001 nevyskytujú. Anglická, nemecká a estónska verzia používajú pojmy „same cause of action“, „desselben Anspruchs“ a „hagide põhjal menetlusi“. Tieto rozdiely odrážajú odlišné prístupy k pojmu prekážka začatej veci v rôznych vnútroštátnych právnych poriadkoch.

[51] Rozsudok Gubisch, body 10 a 11.

89. V takomto prípade musí mať súd, na ktorom je vznesená námietka rozhodnutej veci, jednoduché porovnávacie kritériá, ktoré mu umožnia rozhodnúť o prípustnosti uplatnených nárokov. Z tohto hľadiska je ústredným prvkom tohto porovnania zhoda sporných otázok, o ktorých sa rozhodlo rozsudkom vydaným v členskom štáte pôvodu, a otázok predložených súdu iného členského štátu. Vzhľadom na spoločný účel mechanizmov, ktoré som práve uviedol, takáto zhoda logicky predpokladá súvislosť medzi účastníkmi konania, dôvodom a predmetom, ktorých sa jednotlivé konania týkajú.

90. Preto sa mi zdá, že prevzatie kritéria zhody v účastníkoch konania, v dôvode a predmete, ktoré sa uplatňuje na prekážku začatej veci, poskytuje vnútroštátnemu súdu nástroj vymedzený právom Únie,[52] ktorý spĺňa potrebu vyhnúť sa prípadnému opakovaniu sporu, o ktorom už rozhodol iný súd Únie.

91. Je však potrebné zdôrazniť, že toto kritérium má umožniť súdu zistiť, či o žalobe, ktorá mu bola predložená, už rozhodol súd v členskom štáte, a tak jeho uplatnenie nemôže ovplyvniť účinky uznania, ktoré podliehajú osobitnému režimu.

92. Inými slovami, domnievam sa, že hoci posúdenie prípustnosti návrhov podaných na súd členského štátu predpokladá porovnanie založené na zhode v účastníkoch konania, v dôvode a predmete, účinky pôvodného rozsudku, ktorého uznanie sa incidenčne uplatňuje, musia byť v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora vždy určené výlučne na základe práva štátu pôvodu.

93. Podľa môjho názoru sú tieto dve riešenia konzistentné. Domnievam sa totiž, že tento porovnávací prístup môže zachovať právnu silu a účinok rozsudku v členskom štáte, v ktorom bolo vydané, a zároveň vylúčiť možnosť jeho spochybnenia návrhom podaným v druhom členskom štáte.

94. Vzhľadom na všetky tieto úvahy sa domnievam, že treba preskúmať otázky, tak ako boli preformulované, prevzatím výkladu pojmov „dôvod“ a „predmet“ z hľadiska pravidiel upravujúcich uznávanie, ktoré Súdny dvor stanovil na účely uplatňovania článku 27 nariadenia č. 44/2001.

b) O zhode v dôvode a predmete

95. Pokiaľ ide o zhodu v dôvode, Súdny dvor rozhodol, že v zmysle pravidiel upravujúcich prekážku začatej veci je táto podmienka splnená, ak sú spory, v ktorých účastníci konania vystupujú, založené na tom istom zmluvnom vzťahu.[53] Vzhľadom na všeobecnejší prístup Súdny dvor chápe „dôvod“ tak, že zahŕňa skutkové okolnosti a právnu normu, o ktorú sa návrh opiera.[54]

[52] Tento autonómny prístup sa mi zdá byť o to potrebnejší, že vzhľadom na rozdielnosť prístupov vo vnútroštátnych právnych poriadkoch potrebujú mať vnútroštátne súdy k dispozícii jednotný porovnávací nástroj.

[53] Rozsudok Gubisch, bod 15. V prejednávanej veci sa spory týkali tej istej zmluvy o medzinárodnom predaji tovaru.

[54] Pozri rozsudok z 19. októbra 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, bod 36 a citovaná judikatúra). Na základe tejto definície Súdny dvor napríklad rozhodol, že nároky uplatnené na základe samostatných, ale rovnako formulovaných zmlúv o preprave týkajúcich sa toho istého hromadne prepravovaného tovaru poškodeného za rovnakých okolností majú rovnaký dôvod. Pozri tiež rozsudok zo 6. decembra 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, bod 40).

96. Vzhľadom na túto definíciu sa domnievam, že je nepochybné, že nároky, o ktorých rozhodol Employment Tribunal (britský pracovný súd), a nároky uplatnené na francúzskych súdoch majú rovnaký dôvod, pretože ich skutkový základ spočíva v skončení pracovnej zmluvy uzavretej medzi zmluvnými stranami a ich právny základ v povinnostiach vyplývajúcich z tejto zmluvy.

97. Pokiaľ ide o zhodu v predmete v zmysle článku 27 nariadenia č. 44/2001, Súdny dvor najprv uviedol, že ju nemožno obmedziť na formálnu zhodnosť dvoch návrhov. [55]

98. V tejto súvislosti Súdny dvor dospel k záveru, že v prípade zmluvy o medzinárodnej kúpe tovaru je účelom návrhu na plnenie tejto zmluvy zabezpečiť jej účinnosť a že účelom návrhu na zrušenie a odstúpenie od zmluvy je práve zamedziť jej účinnosti. Z toho Súdny dvor vyvodil, že podstatou oboch sporov je záväznosť zmluvy a že ide o nároky týkajúce sa toho istého predmetu. [56]

99. Súdny dvor ďalej uviedol, že predmet spočíva v účele návrhu, pričom pojem „predmet“ sa nemôže obmedzovať len na formálnu zhodnosť dvoch návrhov, a v tejto súvislosti treba zohľadniť jednotlivé zámery navrhovateľov v každom spore. [57] Vzhľadom na toto chápanie Súdny dvor zastáva názor, že sa tento pojem musí vykladať extenzívne. [58]

100. Na základe tejto definície Súdny dvor zaujal k pojmu „predmet“ kazuistický prístup. [59] Je zastáva názor, že nárok, ktorý sa týka určenia zodpovednosti žalovaného za škodu a uloženia povinnosti nahradiť škodu, má rovnaký dôvod a rovnaký predmet ako predchádzajúci nárok tohto žalovaného, ktorý sa týka určenia, že nie je za uvedenú škodu zodpovedný. [60] To isté *a fortiori* platí aj v prípade, ak ide o nároky na náhradu tej istej škody. [61] Na druhej strane vylúčil zhodu v predmete v prípade nárokov, z ktorých jeden sa týka vzniku zodpovednosti žalovaného a druhý obmedzenia výšky náhrady škody v prípade vzniku takejto zodpovednosti. [62]

101. Z týchto príkladov vyplýva, že v rámci širokej koncepcie pojmu „predmet“ Súdny dvor analyzuje cieľ návrhov z hľadiska možných účinkov rozsudkov, ktoré sa majú prijať, aby sa predišlo akémukoľvek riziku nezlučiteľnosti rozsudkov vydaných v dvoch členských štátoch.

[55] Rozsudok Gubisch, bod 17.

[56] Rozsudok Gubisch, bod 16. Rozsudok Gubisch, bod 16. Toto riešenie však bolo kritizované právnou vedou najmä z dôvodu, že žaloby o neplatnosť a žaloby o plnenie zmluvy majú podstatne odlišný predmet a že použitie pojmu „záväznosť“ môže mať za následok konštatovanie prekážky začatej veci vždy, keď sa dva nároky týkajú tej istej zmluvy. V tejto súvislosti pozri GAUDEMET-TALLON, H., ANCEL, M.-É.: *Compétence et exécution des jugements en Europe*, c. d., s. 353.

[57] Rozsudok z 19. októbra 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, body 39 a 41, ako aj citovaná judikatúra). Treba však zdôrazniť, že je potrebné zohľadniť nároky jednotlivých žalobcov bez ohľadu na prostriedky obhajoby vznesené žalovaným. Pozri rozsudok z 8. mája 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, bod 32). Nedávno Súdny dvor pripomenul, že protinávrh nemožno zamieňať s jednoduchým prostriedkom obrany. Pozri rozsudok z 13. októbra 2022, Gemeinde Bodman-Ludwigshafen (C-256/21, EU:C:2022:786, bod 38).

[58] V tomto zmysle pozri rozsudok z 22. októbra 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 45).

[59] V tejto súvislosti sa domnievam, že rozsudky, v ktorých Súdny dvor po pripomenutí definície predmetu konania v zmysle článku 27 nariadenia č. 44/2001 analyzoval zhodu v predmete z hľadiska pravidiel prekážky začatej veci, ktoré sú vlastné iným nástrojom práva Únie, nie sú v prejednávanej veci relevantné. Tak je to najmä v prípade rozsudku Merck z 19 októbra 2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771), v ktorej Súdny dvor rozhodol o zhode žalôb na základe ochranných známok Únie a národných ochranných známok vzhľadom na ustanovenia článku 109 ods. 1 písm. a) nariadenia (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannej známke Európskej únie (Ú. v. EÚ L 78, 2009, s. 1).

[60] Rozsudok zo 6. decembra 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, bod 45). Pozri v tom istom zmysle rozsudky z 25. októbra 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 49), a z 19. decembra 2013, Nipponka Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, bod 42).

[61] Pozri analogicky rozsudok z 22. októbra 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 46).

[62] Rozsudok zo 14. októbra 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, bod 35).

102. Vzhľadom na to je potrebné túto definíciu zhody v predmete preniesť do pravidiel upravujúcich uznávanie. V tejto súvislosti poznamenávam, že prekážka začatej veci predpokladá súbežné začatie konania na dvoch súdoch, ktoré sú príslušné v zmysle nariadenia č. 44/2001. V takom kontexte, keď sú súčasne vedené dve konania, je logické pochopiť ciele súčasne prejednávaných návrhov.

103. Ak sa žiada o uznanie na základe námietky prekážky rozhodnutej veci, je v zásade potrebné overiť, či sa nároky uplatnené na súde druhého členského štátu neprekrývajú s vecou, o ktorej sa predtým rozhodlo v prvom členskom štáte.

104. Podľa môjho názoru takéto overenie zahŕňa určenie, či výsledok, ktorý chce žalobca dosiahnuť podaním novej žaloby, nie je ani potenciálne v rozpore s obsahom sporu, o ktorom sa rozhodlo pôvodným rozsudkom.

105. Z toho vyplýva, že v kontexte incidenčného uznania sa preskúmanie zhody v predmete musí vykonať na základe prísneho porovnania jednak návrhov podaných na súd prvého členského štátu, o ktorých tento súd rozhoduje, a jednak obsahu a účelu návrhov podaných v konaní pred druhým členským štátom.

106. Na základe týchto skutočností sa domnievam, že v zásade neexistuje zhoda v predmete medzi konaniami týkajúcimi sa skončenia pracovnej zmluvy a konaniami týkajúcimi sa plnenia pracovnej zmluvy. Spor týkajúci sa skončenia pracovnej zmluvy a jeho finančných dôsledkov, o ktorých rozhodol súd členského štátu, totiž nemá vplyv na nároky na zaplatenie súm dlžných na základe tejto zmluvy o vykonaní práce.

107. Takýto rozdiel v predmete v žiadnom prípade nespochybňuje povinnosť súdu druhého členského štátu zohľadniť pri rozhodovaní vo veci samej účinky vyplývajúce z rozsudku vydaného v prvom členskom štáte. V situácii, o akú ide vo veci samej, by preto súd rozhodujúci o nárokoch na vyplatenie odmeny v súvislosti s plnením pracovnej zmluvy mal zohľadniť možné dôsledky pôvodného rozsudku na mzdové nároky žalobcu. [63]

108. Vzhľadom na všetky tieto úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na druhú a tretiu otázku tak, ako boli preformulované, tak, že články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak sa uznanie rozsudku vydaného v prvom členskom štáte incidenčne uplatňuje pred súdom druhého členského štátu, konania založené na tej istej pracovnej zmluve, ktoré sa týkajú povinností vyplývajúcich z plnenia tejto zmluvy a povinností vyplývajúcich z porušenia tejto zmluvy, majú rovnaký dôvod, avšak nemajú rovnaký predmet.

VI. Návrh

109. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem odpovedať na prejudiciálne otázky, ktoré položil Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko), takto:

1. Články 33 a 36 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

[63] Tak je to v prípade stanovenia dátumu skončenia pracovnej zmluvy pôvodným rozsudkom v súlade s právnymi predpismi štátu pôvodu, čo by pravdepodobne malo vplyv na koniec obdobia, za ktoré je odmena splatná.

uznanie rozsudku vydaného v členskom štáte, ktorého zákon stanovuje pravidlo sústredenia nárokov zakazujúce, aby tí istí účastníci konania podali nový návrh na začatie konania o nárokoch, ktoré mohli byť uplatnené už v rámci pôvodného konania, nebráni súdu tohto druhého štátu rozhodnúť o takýchto nárokoch, a to ani vtedy, keď právo členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie, stanovuje podobnú povinnosť sústredenia nárokov.

2. Články 33 a 36 nariadenia č. 44/2001

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

v prípade, že sa na súde v druhom členskom štáte incidenčne uplatňuje uznanie rozsudku vydaného v prvom členskom štáte, konania založené na tej istej pracovnej zmluve, ktoré sa týkajú povinností vyplývajúcich z plnenia tejto zmluvy a povinností vyplývajúcich z porušenia tejto zmluvy, majú rovnaký dôvod, avšak nemajú rovnaký predmet.